

राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामासाठी गौण खनिज सुलभपणे
व नियमितपणे उपलब्ध होण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन परिपत्रक क्र.गौखनि-१०/०४१६/प्र.क्र.३०२/ख-२

पहिला मजला, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई-३२

दिनांक :- ०९ ऑक्टोबर, २०२४

संदर्भ: १. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ चे कलम-४८

२. महाराष्ट्र गौण खनिज उत्खनन (विकास व विनियमन) नियम, २०१३

३. समक्रमांक दिनांक १४.०६.२०१७ चे परिपत्रक

प्रस्तावना:-

राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणाकडून राज्यात मोठ्या प्रमाणात राष्ट्रीय महामार्गांना मंजूरी देण्यात आली असून, सदर राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामासाठी माती, मुरुम व दगड यांची मोठ्या प्रमाणात आवश्यकता आहे. सदर राष्ट्रीय महामार्गाची कामे वेळेवर पूर्ण होण्यासाठी माती, मुरुम व दगड हे गौण खनिज सुलभपणे व नियमितपणे उपलब्ध होणे आवश्यक आहे. त्यादृष्टीने या संदर्भातील कार्यपद्धती सुरळीत करण्याच्या दृष्टीने संदर्भाधिन क्रमांक ०३, दिनांक १४.०६.२०१७ च्या शासन परिपत्रकान्वये दिशानिर्देश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत.

त्यानुषंगाने एखाद्या संबंधित कंत्राटदार यांना राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामासाठी माती, मुरुम व दगड या गौण खनिजाचे उत्खनन करून वाहतुक करण्यास परवानगी देण्यात येते. अशा परवानग्या अर्जदाराने अर्जात नमुद केलेल्या सर्व्हे नं/गट नं. यामधून देण्यात येतात. वास्तविक पाहता ग्रामीण भागामध्ये क्षेत्राबाबत असलेले सर्व्हे नं व गट नं. यांच्या हद्दी या निश्चित नसतात. त्यामुळे उत्खनन करून वाहतुक करण्यासाठी परवानगी घेतलेल्या क्षेत्राव्यतिरिक्त म्हणजेच लगतच्या क्षेत्रामध्ये उत्खनन होत असल्याचे दिसून आलेले आहे. त्यामुळे ज्या क्षेत्राच्या अनुषंगाने परवानगी देण्यात आलेली नाही व अशा क्षेत्रातून उत्खनन झाल्याचे आढळून आल्याने, सदर उत्खननाच्या अनुषंगाने संबंधित जमिनधारकास महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ चे कलम-४८ मधील तरतुदीनुसार त्यांच्याविरुद्ध क्षेत्रीय यंत्रणेकडून दंडात्मक आदेश पारित करण्यात येतात. अशा दंडाच्या आदेशाबाबत क्षेत्रीय स्तरावर अनेक अर्धन्यायिक व न्यायिक स्वरूपाचे दावे दाखल झालेले आहेत. त्यामुळे संबंधित शेतकरी/जमिनधारक यांना त्रास सहन करावा लागत असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

याबाबी विचारात घेता, राष्ट्रीय महामार्गाचे काम वेळेवर पूर्ण होण्यासाठी गौण खनिज सुलभतेने व नियमितपणे उपलब्ध होण्यासाठी तसेच इतर शेतकरी/जमिनधारक यांना होणारा त्रास टाळण्याच्या दृष्टीने संदर्भ क्र.०३ दिनांक १४.०६.२०१७ अन्वये राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामासाठी गौण खनिज सुलभतेने व नियमितपणे उपलब्ध होण्यासंदर्भात कार्यपद्धती सुरळीत करण्याच्या दृष्टीने देण्यात आलेल्या दिशा निर्देशामध्ये क्रमांक (उ) नंतर खालील बाबींचा समावेश करण्यात येत आहे.

(१) एखाद्या राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामासाठी उत्खनन करून वाहतूक करण्यासाठी देण्यात आलेल्या परवानगी व्यतिरिक्त लगतच्या सर्व्हे/गट नंबर मधून उत्खनन झाले असल्याचे आढळून आल्यास, राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामासाठी वापरलेल्या गौण खनिजासाठी दंडात्मक कारवाई न करता संबंधित ठेकेदारास जास्तीच्या गौण खनिज उत्खननापोटी/वापरापोटी स्वामित्वधन भरणेबाबतची नोटीस बजाविण्यात आल्याच्या दिनांकापासून स्वामित्वधनाची रक्कम ३० दिवसात शासन जमा करणेबाबत कळविण्यात यावे..

(२) संबंधित ठेकेदार यांच्याकडून ज्यावर्षी उत्खनन करण्यात आलेले असेल त्या-त्यावेळी असलेले स्वामित्वधनाचे दर विचारात घेऊन कार्यवाही करण्यात यावी.

राष्ट्रीय महामार्गाची कामे वेळेवर पूर्ण होण्यासाठी कोणत्याही प्रकारे अडथळा येणार नाही, याबाबतची दक्षता सर्व क्षेत्रीय महसूल अधिकाऱ्यांनी कटाक्षाने घ्यावी.

उपरोक्त निर्देश हे राष्ट्रीय महामार्गाच्या कामासंबंधीच लागू राहतील.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२४१००९१२४८१८१५१९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरिने सांक्षातिक करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सदानंद गो. मोहिते)

कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. विधानसभा अध्यक्ष यांचे खासगी सचिव, विधानमंडळ, मुंबई
४. मा. विधानपरिषद सभापती यांचे खासगी सचिव, विधानमंडळ, मुंबई
५. मा.मंत्री (महसूल) यांचे खासगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. सर्व मा. मंत्री/मा. राज्यपाल यांचे खासगी सचिव, मंत्रालय मुंबई.
७. सर्व मा. विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य
८. सर्व मंत्रालयीन विभाग
९. सर्व विभागीय आयुक्त
१०. सर्व जिल्हाधिकारी
११. सर्व उपविभागीय अधिकारी
१२. सर्व तहसिलदार